

Červenec 2024

ODSOUZENÝ, ALE NETRESTANÝ – DONALD TRUMP TÁHNE NA BÍLÝ DŮM

Irena Krcháková

Shrnutí

Jsou to turbulentní časy, to si musí přiznat každý americký volič a pro prezidentské kandidáty to platí dvojnásob. Co bylo včera, je dnes úplně jinak. Ještě v červnu byl Donald Trump odsouzený člověk čekající na svůj trest, na začátku července mu byla přiznána částečná imunita a hned poté se dozvěděl, že trest v kauze plateb pornoherečce stanoví soudce až v září. O víkendu navíc přežil pokus o atentát. Trump táhne na Bílý dům. Po prezidentském duelu to vře uvnitř Demokratické strany. Joe Biden spíš potvrdil, než vyvrátil spekulace o svém zdravotním stavu. Přesto přese všechno je Donald Trump odsouzený člověk, vinným ho shledala velká porota a čeká na svůj trest.

Hlavní body

- Trump může skončit za mřížemi, ovšem vzhledem k tomu, že nikdy nebyl trestán, je pravděpodobná podmínka, dohled probačního úředníka a pokuta.
- Trump se stal prvním odsouzeným bývalým prezidentem a prvním odsouzeným prezidentským kandidátem.
- Z průzkumu vyplývá, že pro voliče nemá odsuzující verdikt žádný význam. Trump navíc „vyhrál“ prezidentskou debatu a demokraté mluví o možnosti vyměnit Bidena za jiného kandidáta.

Pravděpodobný prezidentský kandidát za Republikánskou stranu je odsouzen. Formu a výši trestu se ale dozví až v září. Verdikt měl sice původně padnout už teď v červenci (11. července), Donald Trump ale uspěl se svou žádostí o odklad. To ovšem nemění fakt, že porota ho shledala vinným v kauze falšování záznamů v souvislosti s platbami pornoherečce za mlčenlivost. Jde přitom o jeden z případů, další by zřejmě měly jít před soud později – mimo jiné za manipulaci s výsledky voleb a nakládání s tajnými dokumenty. Přesto Trump pokračuje ve svém tažení do Bílého domu. Z průzkumu vyplývá, že republikánští voliči se odsuzujícím verdiktem nenechají ovlivnit (Lange, J., 2024). Důležitější jsou pro ně jiná témata.

Vinen. Ve všech 34 bodech obžaloby. Zněl verdikt soudní poroty v případě Donalda Trumpa, dne 30. května 2024 – tedy pouze pět měsíců před americkými prezidentskými volbami. Dvanáct členů poroty ho jednomyslně shledalo vinným z falšování záznamů v souvislosti s platbou pornoherečce Stephaniei Clifford (známé taky jako Stormy Daniels) těsně před volbami v roce 2016. Peníze měly zajistit, že žena bude mlčet a neprozradí žádné podrobnosti o románu, který přitom Trump dodnes popírá. Právník Michael Cohen ji tehdy vyplatil 130 tisíc dolarů. Trump pak podle obžaloby zfalšoval dokumenty a šeky, když po svém zvolení v roce 2017 Cohenovi peníze vrátil, a to ve snaze udržet všechny okolnosti dohody v tajnosti. Teď u soudu vyplavaly napovrch pikantní detaily o románu ženatého muže, tehdejšího úspěšného podnikatele a nakonec taky prezidentského kandidáta s pornoherečkou.

Trump: zpolitizovaná kauza. Biden: ohrožení demokracie

Donald Trump je tak prvním bývalým americkým prezidentem odsouzeným v trestním procesu. On sám ho označil za politický. V reakci na rozhodnutí poroty řekl, že kauza je zmanipulovaná a ostudná a soudce Juan Merchan je zkorumpovaný. „Už tu nemáme tu samou zemi, jsme rozdělený svinčík,“ komentoval rozsudek Trump. Ve svém projevu z atria newyorského mrakodrapu Trump Tower obvinil z celého případu svého politického rivala Joea Bidena: „Tohle udělala Bidenova administrativa, aby poškodila svého oponenta, svého politického oponenta.“ (Tomáš Skoupý, 2024).

Současný prezident a prozatím i jeho pravděpodobný vyzývatel v listopadových volbách Joe Biden uvedl, že nikdo není nad zákonem. Na sociální síti X napsal, že „Donald Trump ohrožuje naši demokracii. Nejprve zpochybnil náš volební systém. Pak zpochybnil náš soudní systém. A nyní ho můžete zastavit.“ (Biden, J. 2024). Reagoval například na to, že Trump sám svými tvrzeními a reakcemi kritizoval americký trestní systém, práci vyšetřovatelů a policistů a nakonec i fungování soudů a poroty. Ve svém prohlášení se Biden taky odkázal na další kauzu, ve které je Trump obviněn, a sice popírání výsledků prezidentských voleb před čtyřmi lety. „Je neuvážené, nebezpečné a nezodpovědné, když někdo říká, že je to zmanipulované jen proto, že se mu verdikt nelíbí,“ uvedl Biden (České noviny, 2024a).

Odsouzený prezidentský kandidát? Nevadí.

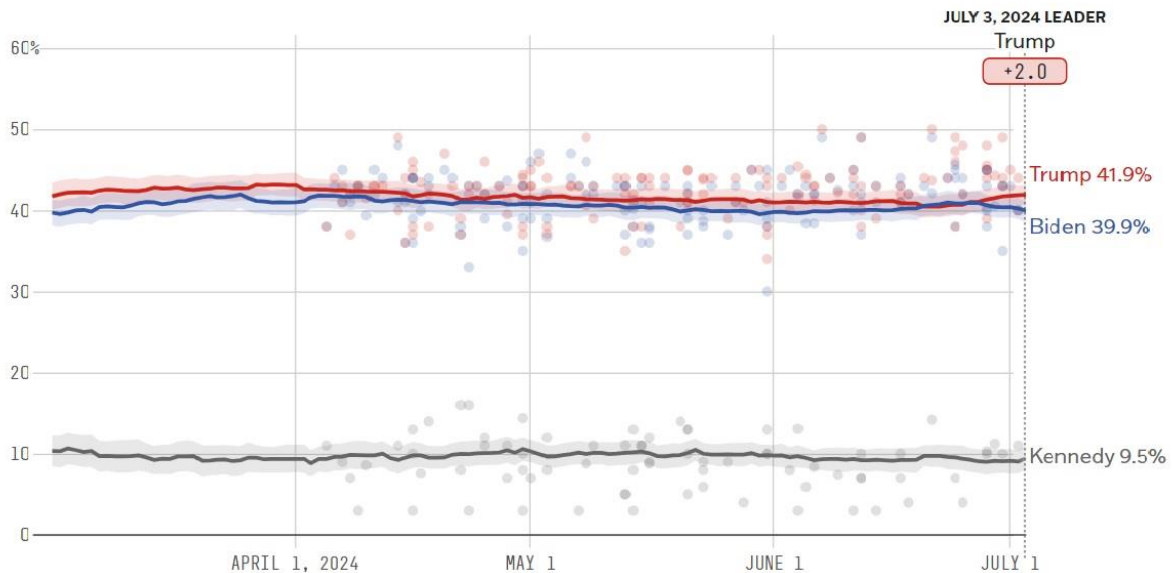
Otřese tento verdikt nebo případně další tresty soubojem mezi současnou hlavou státu Joem Bidem a jeho předchůdcem Donaldem Trumpem? Nebo voliči nebudou hledět na rozhodnutí soudu? Na přemýšlení mají ještě čtyři měsíce. Koneckonců do 5. listopadu se toho ještě může spousta odehrát, dobrého i špatného.

Z průzkumu agentur Reuters/Ipsos, který proběhl krátce poté, co byl zveřejněn verdikt poroty, vyplývá, že Donalda Trumpa by volilo 39 procent oprávněných voličů – pro Joea Bidena by jich hlasovalo 41 procent. Pouze deset procent republikánských voličů by se podle ankety nechalo ovlivnit odsuzujícím verdiktem a pro exprezidenta by nehlasovalo. Víc než polovina, konkrétně 56 procent registrovaných republikánských voličů uvedlo, že případ nebude mít na jejich rozhodování žádný vliv.

35 procent řeklo, že v reakci na výsledek soudu spíše podpoří Trumpa, který prohlásil, že obvinění proti němu jsou politicky motivovaná (Lange, J., 2024).

O tom, že odsuzující verdikt zřejmě nemá žádný zásadní vliv na politické preference svědčí i další průzkumy.

Graf 1: volební preference kandidátů na post prezidenta USA

Zdroj: Project 538

Možné scénáře

1. Probační úředník pro odsouzeného

Donald Trump teď měl čas na „polepšenou“. Zatímco slyšení před porotou odseděl s kamennou tváří, při procesu napadal svědky, členy poroty i rodinu a po verdiktu nešetřil urážkami a obviněními, během června musel absolvovat pohovor s probačním úředníkem. „Při předsoudním pohovoru může s panem Trumpem hovořit také psycholog nebo sociální pracovník pracující pro probační oddělení, během něhož se obviněný může pokusit udělat dobrý dojem a vysvětlit, proč si zaslouží mírnější trest“, uvádí jednotný soudní systém státu New York,“ píše New York Times (McKinley, J., Astor, M., 2024). NYT dále píše, že zpráva před vynesením rozsudku může obsahovat také to, jestli odsouzený (tedy Donald Trump) navštěvuje poradenský program a má stále zaměstnání.

2. Trest

Trump měl být oficiálně odsouzen 11. července, a v ten den se veřejnost měla dozvědět, jaký mu soudce Juan Merchan určil trest. Mohlo jít o pokutu, podmínku, veřejně prospěšné práce, domácí vězení nebo až čtyři roky za mřížemi. Ovšem dalo se předpokládat, že do vězení by nešel, vzhledem k tomu, že 77letý exprezident doposud nebyl trestán. Z citovaného průzkumu agentur Reuters a Ipsos mimo jiné vyplynulo, že voliči jsou v této otázce rozdělení. Polovina (53 %) si myslí, že by do vězení jít neměl, další (46 %) je přesvědčená o tom, že by si trest měl odsedět. Pro stanici Fox News Trump řekl, že by domácí vězení nebo pobyt za mřížemi přijal. Veřejnost by to ale podle něj nepochopila a mohlo by se to stát zlomovým okamžikem (České noviny, 2024b). Je nakonec pravděpodobné, že Trumpa čeká

podmíněný trest, a to například znamená, že k vycestování (rozuměj státní zahraniční návštěvě) bude potřebovat souhlas probačního úředníka.

3. Místo odvolání žádost o odklad

Doposud byl každý amerikanista nebo komentátor přesvědčen, že se Donald Trump 11. července proti verdiktu odvolá. Byl to jediný logický krok, a to hned z několika důvodů. Za prvé s celou kauzou nesouhlasí, cítí se nevině a tvrdí, že případ je politicky motivovaný. Za druhé je odhodlaný bránit se až do úplného konce a prokázat svoji nevinu. Za třetí je třeba si před voliči zachovat tvář. Čtvrtý důvod shrnula pro Český rozhlas amerikanistka Kateřina Březinová: „Hraničí to téměř s jistotou, že se odvolá. Protože když nic jiného, tak bude moci odsunout pravomocný rozsudek, který v této věci bude vynesen. To znamená, my teď budeme čekat do 11. července na to, aby soudce Merchan, ten Trumpem nazvaný tyran nebo ďábel s andělskou tváří rozhodne, vynese ten rozsudek (...) a tam potom bude snaha to oddalovat a napadnout a odsouvat tu pravomocnost rozsudku co nejdále, tak aby nepadl žádný pravomocný rozsudek před listopadovými volbami.“ (Skalický, M., 2024).

Teď je ale všechno jinak. Trump uspěl s žádostí o odklad, a to s ohledem na to, že mu Nejvyšší soud přiznal částečnou imunitu. Merchan proto rozhodl, že trest vynese až v září, jeden měsíc před volbami.

4. Atentát

Kampaň pokračuje a Trump dál pořádá svoje předvolební meetingy. Ten poslední v Pensylvánii se mu mohl stát osudným. V sobotu 13. července přežil pokus atentát. Kulka mu pronikla horní částí pravého ucha. Exprezident strávil v nemocnici několik hodin, následně byl převezen a tajná služba přijala příslušná opatření. Trump poděkoval policistům a vyšetřovatelům, útočník je po smrti. Kandidát na prezidenta na své sociální síti Truth Social také uvedl, že sám Bůh zabránil tomu, aby se stalo nemyslitelné. A dodal, že „v tuto chvíli je důležitější než kdy jindy, abychom zůstali byli jednotní a ukázali svůj skutečný charakter jako Američané“ (Trump, D., 2024).

5. Potvrzení kandidatury

Doposud se spekovalo o tom, jak případné uvěznění nebo dohled probačního úředníka ovlivní Trumpovu kampaň. To je teď zcela irelevantní. Naopak nyní nic nebrání republikánům oficiálně Donalda Trumpa, přestože formálně odsouzeného, představit jako oficiálního prezidentského kandidáta. Nominační sjezd v Milwaukee bude. Trump se nechal slyšet, že ani atentát ho nemůže odradit. Shromáždění republikánů je naplánované od 15. do 18. července.

6. Kampaň, volby, vítězství

Donald Trump upevňuje pozici. Nejen že voličům nevadí odsouzený člověk, v průzkumech má dokonce navrch. Prezidentská debata, kterou na konci června uspořádala televizní stanice CNN, totiž dopadla pro jeho oponenta Joea Bidena tak špatně, že i veřejností relativně neoblíbený Trump z ní vyšel jako vítěz. Biden nedokázal svým výkonem přesvědčit voliče, kteří pochybují o jeho zdravotním stavu. Kritičtí jsou navíc i jeho spolustraníci a sponzoři. Zevnitř Demokratické strany se ozývají hlasy volající po novém kandidátovi. To vše nahrává republikánům a Trumpovi. Jestli a kdy bude nějaký verdikt v případě uplácení pornoherečky vlastně najednou není tak důležité.

Historický, neslýchaný, neobvyklý... Donald Trump

Celý svět si v průběhu úřadování Donalda Trumpa v letech 2017 až 2021 zvykl na adjektiva vyjadřující údiv nebo historické mezníky. Dnes Spojené státy čelí naprosto bezprecedentní situaci, kdy prezidentský kandidát je člověk odsouzený z trestné činnosti a hrozí mu vězení. A vlastně to nikomu

nevadí. Naopak. Preference Donaldu Trumpovi rostou. A je pravděpodobné, že po přežití atentátu počet sympatizantů ještě vzroste.

Úřady se mohly připravit na to, že jakmile Trump opustí Bílý dům, začnou vyšetřovatelé dělat svoji práci a pravděpodobně exprezidenta za některé jeho chování obviní. Nejde přitom pouze o podplácení někdejšího společníka, v centru pozornosti se ocitlo daleko závažnější chování: obvinění kvůli špatnému nakládání s utajovanými dokumenty, když při odchodu z úřadu přepravil na Floridu krabice s vládními listinami, přestože měl podle zákona všechny oficiální záznamy po skončení mandátu převzít Národní archiv. A nakonec i spiknutí kvůli snahám zvrátit výsledky prezidentských voleb v roce 2020 s cílem podvést Spojené státy. Ve všech případech Donald Trump trvá na své nevině a prohlašuje, že jde o vymyšlené, zmanipulované a politické kauzy.

Případy se postupně měly dostat před soud a Trumpovi by hrozily skutečně závažné tresty. Včetně zmíněného vězení. Jenže americká ústava přece nezakazuje člověku ve výkonu trestu kandidovat a nakonec taky úřadovat z cely. Jak by takový prezident jezdil po státních návštěvách? A co hůř, jak by sám přijímal vážené politiky? Bezprecedentní situace v jejímž řešení Amerika zaspala. Za čtyři roky nedošlo k úpravě ústavy, novému zákonu nebo legislativní změně.

Tedy to možná byla příliš daleká budoucnost. Jenže volby jsou za čtyři měsíce, vyšetřování kauz jde do finále, v jedné dokonce padl odsuzující verdikt. Jistě není na místě zpochybňovat americký soudní systém. I když zřejmě každý na chvíli zaváhá, když si přečte rozhodnutí Nejvyššího soudu, které Trumpovi přiznává částečnou imunitu za činy v úřadu. Vzhledem k tomuto nálezu i soudce Merhan raději souhlasil s odkladem vynesení trestu. Spojené státy umí odvracet politické krize a když na to přijde, umí taky zahladit stopy. To už státní aparát několikrát prokázal.

Zdroje

- Lange, J. (2024, 1. 6.) <https://www.reuters.com/world/us/one-10-republicans-less-likely-vote-trump-after-guilty-verdict-reutersipsos-poll-2024-05-31/>
- <https://x.com/JoeBiden/status/1796572286025097492>
- McKinley, J., Astor, M. (2024, 30. 5.) Trump Has Been Convicted. Here's What Happens Next. nytimes.com. <https://www.nytimes.com/2024/05/30/nyregion/trump-conviction-hush-money-trial.html>
- Tomáš Skoupý (2024, 31. 5.). Trump po rozsudku: Naše země šla do háje. Novinky.cz. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-amerika-trump-po-rozsudku-nase-zeme-sla-do-haje-40474229>
- České noviny (2024a, 31. 5.). Trump označil proces za nespravedlivý a kritizoval soudce. <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2526172>
- České noviny (2024b, 2. 6.). Trump řekl, že on by trest vězení přijal, ale veřejnost by to nemusela pochopit. <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2526740>
- Skalický, M. (2024, 4. 6.). Vězeň prezidentem? Trump bude pravomocný rozsudek oddalovat, upozorňuje amerikanistka. Vinohradská 12, Český rozhlas. <https://www.mujirozhlas.cz/vinohradska-12/vezen-prezidentem-trump-bude-pravomocny-rozsudek-oddalovat-upozorňuje-amerikanistka>
- <https://truthsocial.com/@realDonaldTrump>
- Project 538 (2024, 27. 6.). Latest Polls. <https://projects.fivethirtyeight.com/polls/president-general/2024/national/>

Autor

Irena Krcháková

V minulosti se věnovala především oblasti mediálních studií a sémiotiky, nyní rozšiřuje své obzory na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v oboru historická sociologie. Zaměřuje se odborně na domácí politickou scénu, sociální a zdravotnická témata a věnuje se také obrannému průmyslu, dopravě a energetice. Má bohaté zkušenosti s mezinárodní politickou agendou, včetně evropských témat, Evropské unie, politiky Spojených států, OSN a NATO. Profesioně se uplatnila jak v rozhlase, tak v České televizi. Ve volném čase se nejčastěji věnuje sportu a své dceři.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz